

SPECTACOLE-LECTURĂ – TEATRUL ACT

Oana BORȘ

„Actul lecturii”, un act necesar

A ajunge ca, într-un timp extrem de permeabil în ceea ce privește rapiditatea de mișcarea a informației, un act ce în mod firesc ar trebui să îmbrace haina normalității să devină un bun cu greu câștigat, este probabil unul dintre paradoxurile societății noastre culturale. Căci, deschiderea către dramaturgia contemporană străină este, trebuie să recunoaștem, limitată. Singurii pași *coerenți* de descoperire a altei zone culturale au fost întreprinși de către Editura UNITEXT și, iată, sunt făcuți acum prin proiectul Teatrului Act: „Actul lecturii”. Este vorba de 11 piese, a tot atâtor dramaturgi de limbă germană care vor ajunge la public nu prin închiderea în pagina de carte, ci prin intermediul spectacolului-lectură. Pe de o parte, o formulă limitativă, în ceea ce privește numărul persoanelor ce pot lua contact cu universul cultural al autorilor, dar pe de alta, cu un impact amplificat prin spectaculozitate. Cu atât mai mult cu cât spectacolele-lectură, așa cum au fost concepute în proiectul Teatrului Act, au o personalizare a descifrării, a nuanțării, a construcției de atmosferă date de existența unei coordonări regionale. Cei implicați sunt reprezentanți ai generației tinere de regizori, cei mai dornici, se pare, de a se exprima artistic prin intermediul unor texte ce respiră aerul contemporaneității și pun în lumină frământări ale timpului prezent. Sufiul viu al spectacolului este dat și de prezența unor nume celebre ale scenei care completează, prin experiența lor, determinarea regizo-rilor.

Proiectul nu se va opri însă aici. Teatrul Act și-a propus a realiza, în stagiunea viitoare, cel puțin trei spectacole, cele 11 seri de spectacole-lectură (care se desfășoară eșalonat în decursul a patru luni) funcționând și ca un „târg” de piese, o ofertă deschisă regizorilor sau teatrelor dornice de a avea în repertoriu astfel de texte.

Primele texte-piese care au fost prezentate sunt trei piese germane: *Norway.today* de Igor

Bauersima (scrisă în 2000), *Legăturile Clarei* de Dea Loher, una dintre cele mai importante autoare lansate la mijlocul anilor '90, și *Chip de foc* de Marius von Mayernburg (scrisă în 1997).

Marius von Mayernburg este pe cât de tânăr (n.1972), pe atât de celebru. *Chip de foc*, textul din opera autorului la care s-a oprit traducătorul Victor Scoradeț, este, tematic, o întoarcere către o literatură a revoltei, în care conflictul dintre generații este punctul central. Conflictul apare ca reflex al unui tip de societate superdezvoltată în care existența se încadrează într-un tipar unic, fiind guvernată de un pragmatism inflexibil și egoist ce se reflectă în relațiile dintre indivizi, chiar și acolo unde ceea ce ar trebui să domine este sentimentul în relațiile de familie. *Chip de foc*, însă, redimensionează acest tip de dramaturgie. Pentru că revolta tinerilor nu este una militantă, ci una conținută. Redată prin metaforă. Chiar dacă limbajul conține în el o anume agresivitate, iar actele se pot înscrie într-un domeniu al abominabilului, impactul direct este diluat, însă reflexivitatea este stimulată și amplificată. Focului i se atribuie aici dimensiunea mitologică: motor al vieții universului, cât și distrugătorul ei. Aici dominantă este funcția devoratoare. El ar trebui să distrugă toate simbolurile false ale societății, până la sacrilegiul omorării părinților și până la sacrificiul de sine. Mesajul lui von Mayernburg este însă acela că structura societății actuale nu poate fi distrusă. Gestul tânărului *Kurt*, ce își ucide părintii și apoi se sinucide, este o voce singură, neînțeleasă. Sora sa, *Olga*, ce i-a fost tovarăș până la un punct, se întoarce în societatea care îi oferă siguranță, chiar dacă aceasta este sinonimă cu platitudinea.

Dincolo de mesaj și problematică, construcția extrem de modernă pe structură fragmentară, fina capacitate de descriere a

personajelor și de realizare a relațiilor fac ca textul să fie o ofertă extrem de viabilă pentru repertoriul unui teatru.

Propunerea regizorului Radu Apostol subliniază raportul antagonic între puritatea tinerilor (interpretați de Adelina Gelea și Bogdan Florea) în contrapunct cu indigena generației mature, a părinților (Maia

Morgenstern și Mircea Rusu) dar și a celor care, chiar dacă tineri, o să le urmeze: prietenul *Olgăi* (Aurelian Barbu).

Teatrul Act – Chip de foc de **Marius von Mayenburg**. Regia: **Radu Apostol**. Distribuția: **Maia Morgenstern, Mircea Rusu, Adelina Gelea, Bogdan Florea, Aurelian Barbu**.

Claudia LIPAN

Schimbări de vârf

Cu noua serie de spectacole, Teatrul Act s-a deschis încă o dată – gratuit – către un spațiu aproape exclusivist, al textului, un spațiu încadrat în formula: „teatru-lectură”. Nu mai este lectură la masă într-o încăpere; actorii se așază confortabil pe câte un scaun în fața spectatorilor și interpretează rolurile cu textul în mână. Fapt care satisface curiozitatea tuturor acelor privitori care nu pot să urmărească repetițiile premegătoare scenei.

Una dintre piesele care au prins viață pentru o singură seară a fost *Top dogs* de Urs Widmer, descoperită de tânărul regizor Alexandru Berceanu. Piesa tratează un subiect nu puțin discutat în realitatea noastră – tratamentul postdemiterii din funcție. Opt proaspeți șomeri puși față-n față unul cu celălalt încearcă să scape de umilință, de sentimentul inutilității, cel mai acut, care îi strânge din toate părțile și le îngustează brusc orizontul, le creează stări de disconfort. Terapia în grup aplicată de Urs Widmer întrevede o posibilă ieșire din labirint, pentru că, în fond, omul până mai ieri de folos, captiv astăzi în inactivitate, trece printr-o mare neliniște. Independența lui scade, deciziile devin selective, iar clipele de tăcere se înmulțesc. Acești oameni privesc înapoi cu mânie spre fostul loc de muncă și plănuiesc mici răzbunări monstruoase pe care n-o să aibă niciodată puterea (sau curajul!) de a le împlini. Preocupările lor de odinioară (importante, de altfel) sunt înlocuite de discuții incredibil de dureroase care scot la iveală toate nemulțumirile refulate în perioada serviciului. Prejudecăți care altădată ieșeau din orizontul lor capătă interes, felul cum sunt priviți în noua ipostază contează mai mult decât încercarea de a depăși un moment dificil.

Opt actori importanți ai teatrului românesc își „citesc” impecabil rolurile. Victor Rebengiuc

a fost un colaborator plin de speranță al unei mari companii. Este cât se poate de cult, deloc surescitat și convins că-i de datoria lui să își aleagă superiorii cu care va colabora. După îndelungi antrenamente de prezentare, șocuri de idei ținute ca un „as” în mână, va fi înlăturat. Este stupefiat. Constantin Drăgănescu a redimensionat managementul firmei. Piața este un câmp de luptă, un război în care compromisul sau nehotărârea nu au ce căuta. Are nevoie de generali care să năvălească (alături de el, bravul soldat *Švejk...*) peste concurență cu armele încărcate. Alexandru Repan a fost conducător de proiect. Pare o persoană stabilă până la proba contrarie. Revenirea după demitere se transformă într-o luptă personală între el și directorul care i-a atribuit o asemenea corvoadă. Liana Navrot, consilier de încredere, a fost obișnuită cu termenii occidentali ai marilor întruniri de afaceri. După încheierea contractului, pleacă în Caraibe, uită de toți și prinde un guturai zdrăvăn. Ionel Mihăilescu a făcut tranzacții la limita codului penal. Acum a ajuns să fie întreținut de familie, ceea ce reprezintă însăși limita răbdării lui de cap al familiei. Este umilit; este pârât de un vecin; este bruscat de prea multa înțelegere a soției. Ilinca Goia, moderator al discuției, are logoree matinală și visează la propriul „Empire Building”, care ar putea să se numească „Goia Corporations”. Este singura norocoasă reangajată, care va ieși în final din criza șomajului. Șerban Ionescu nu-și revine încă în urma concedierii. I se vorbea cu „dum-neavoastră”; acum este la fel ca toți concediații. Se simte în noul grup ca într-o clinică de dezintoxicare. Are excese de plâns cu sughițuri, are friguri, mâncărimi, cărcei de tot felul, are o dramă spasmodică, telenovelistică.